

Høringsuttalelse fra FAU ved Medkila skole til forslag til revidert prosedyre om gratisprinsippet i grunnskolen.

Bakgrunn

Det vises til epost fra skolesjefen datert 19. desember 2018 med henstilling til FAU ved de ulike skolene i Harstad om å komme med innspill til forslag til revidert prosedyre om gratisprinsippet i skolen. Skolesjefen skriver videre:

«Når det gjelder eventuelle eksisterende klassekasser foreslår vi at de avvikles innen juni 2019, og at foresatte i samarbeid med skolen enes om hvordan disse midlene benyttes».

FAU ved Medkila skole har diskutert saken i møte den 8. januar 2019 og vil komme med følgende innspill:

Revidert prosedyre innebærer etter vårt syn en betydelig innskjerping av gjeldende prosedyre og etablert praksis ved skolene i Harstad. Vi mener at kommunen tolker regelverket for strengt, blant annet ved å forby klassekasser og mulighet for salg og/eller inngangspenger ved arrangementer som foregår utenom ordinær skoletid, og som ikke er en del av grunnskoleopplæringen.

Lovverk og gjeldende retningslinjer

For å understøtte våre synspunkter har vi tatt utgangspunkt i lovverket – nærmere bestemt Opplæringsloven § 2 – 15, samt i Rundskriv F-14-03 «Retten til gratis grunnskoleopplæring».

I Opplæringsloven § 2 – 15 heter det følgende: «*Elevane har rett til gratis offentleg grunnskoleopplæring. Kommunen kan ikkje krevje at elevane eller foreldra dekkjer utgifter i samband med grunnskoleopplæringa, til dømes utgifter til undervisningsmateriell, transport i skoletida, leirskoleopphald, ekskursjonar eller andre turar som er ein del av grunnskoleopplæringa.*»

Det er et grunnleggende prinsipp at den offentlige grunnskoleopplæringen skal være gratis. Gratisprinsippet i offentlige skoler skal sikre alle elever en rett til den samme opplæringen uavhengig av foresattes eller barnets økonomiske situasjon. FAU mener at dette er et viktig prinsipp og vi er enige i at det må være prosedyrer på plass som sikrer at dette hensynet er godt nok ivaretatt på den enkelte skole.

I Rundskriv F-14-03 Retten til gratis grunnskoleopplæring har Kunnskapsdepartementet gitt noen presiseringer til hvordan lovteksten skal forstås. Det kommer klart frem at kommunen ikke kan kreve betaling fra elevene eller foreldrene for undervisningsmateriell eller aktiviteter (faglige og sosiale) som foregår i skoletiden og i skolens regi, og som er en del av grunnskoleopplæringen.

Forbudet mot å kreve egenbetaling gjelder også aktiviteter som foregår utenom ordinær skoletid når disse aktivitetene er ledd i at skolen gjennomfører grunnskoleopplæringen i samsvar med lov og forskrift. Ifølge rundskrivet regulerer ikke loven aktiviteter som ikke er en del av grunnskoleopplæringen.

Klasseturer

FAU er inneforstått med at turer og andre aktiviteter i regi av skolen skal være gratis. Dette er et viktig prinsipp som sikrer inkludering, samt at alle elever kan delta på lik linje, uavhengig av økonomisk bakgrunn.

I følge departementet er imidlertid ikke enhver tur å anse som en del av opplæringen, og loven er

ikke til hinder for at det kan arrangeres turer utenom ordinær skoletid. Skolen må konkret vurdere om turen er en del av opplæringen og foregår i skolens regi. Momenter som ifølge departementet bør vurderes er om:

- reisen foregår i skoletiden
- turen er en del av opplæringen etter læreplanene for fag
- lærere er med på turen og mottar lønn
- det er utarbeidet regler for turen, med f.eks. sanksjoner for hjemsendelse
- skoleeier er ansvarlig dersom det oppstår uhell
- turen fremgår av skolens virksomhetsplan/årsplan
- de som ikke er med på turen har et organisert opplæringstilbud

Dersom ingen av disse momentene er til stede, vil turen ikke ha noe med opplæringen å gjøre, og faller ifølge departementet utenfor gratisprinsippet.

FAU er enig med Harstad kommune i at man likevel ikke bør kreve direkte betaling for slike turer fra den enkelte elev. Vi mener imidlertid at tradisjonelle klassekasser bør være tillatt, slik at man har mulighet til å samle inn penger via dugnader, arrangementer med salg av kaker eller liknende. Vi oppfatter at dette også er departementet sin føring. Viser til retningslinjen og avsnitt om gaver, dugnader m.m:

Klassekasser, gaver, dugnader m.m

Opplæringsloven § 2-15 ikke er til hinder for at skolene kan ta imot ulike former for gaver (pengegaver, midler fra dugnadsinnsats og klassekasse, utstyr osv.) enten dette er fra næringsliv, foreldre, venneforeninger eller andre.

For at gaver og andre bidrag ikke skal komme i konflikt med retten til gratis grunnskoleopplæring, er det lagt noen føringer:

- Gaver og andre bidrag må være reelt frivillige. Verken elever eller foreldre må føle seg presset til å bidra økonomisk.
- Det kan ikke stilles krav om motytelser, for eksempel i form av reklame.
- Gaver og andre bidrag må brukes slik at de kommer hele gruppen/klassen eller flere til gode. Alle elever i gruppen/klassen må få delta i de samme aktivitetene, uavhengig av om deres foreldre har gitt gaver/andre bidrag til skolen eller ikke.
- Ved eventuelle foreldrebidrag til klassekasser eller lignende må den/de som blir utpekt/valgt til å motta bidragene, sørge for anonymitet så langt det er praktisk mulig, slik at den enkelte forelders bidrag ikke blir kjent av de andre foreldrene/elevene. Bruk av klassekasse må være elev- og foreldrestyrt, og det skal ikke legges press på noen for å bidra til klassekassen.

FAU ved Medkila skole mener at klassekasser bør være tillatt under forutsetning av at føringene fra departementet blir fulgt. Klassekasser gir mulighet til å avvikle arrangement og sosiale sammenkomster på ettermiddagstid, noe som kan bidra til bedre samhold og miljø i klassene og i foreldregruppa, eksempelvis:

- møter utenom ordinær skoletid
- diskotek/avslutninger/juletefest/sammenkomster
- oppmerksomhet til medelev i vanskelig situasjon
- allidrett (foreldrestyrt arrangement med mulighet for å prøve ut ulike typer idretter på fritiden, eks skøyter, klatring, fotball, håndball etc)

- symbolsk oppmerksomhet til lærere
- turer som ikke er en del av grunnskoleopplæringen

Arrangementer for elever/foresatte med salg og/eller inngangspenger

Ved Medkila skole er det tradisjon for å arrangere 17. maikafé. Det er 6. trinn som er ansvarlig for arrangementet som blant annet innbefatter salg av kaffe og kaker. Inntektene deles mellom trinnet (klassekasse) og FAU, og kommer dermed alle elevene på skolen til gode.

I kommunens forslag til revidert prosedyre vil dette arrangementet ikke lenger være tillatt. FAU er imidlertid gjort kjent med at administrasjonen har vurdert saken på nytt, på bakgrunn av flere henvendelser om nettopp dette punktet.

Det opplyses i epost fra skolesjefen av 16. januar 2019 at man ønsker å bevare tradisjonen med 17. mai-arrangement, og at inntekter fra slikt salg kan benyttes til et sosialt arrangement for det klassetrinnet som står ansvarlig for arrangementet.

FAU ved Medkila skole mener primært at alle arrangement utenfor ordinær skoletid og som ikke er en del av grunnskoleopplæringen skal være tillatt, og at det skal være tillatt med klassekasser, jf. føringer fra departementet. Dersom Harstad kommune likevel velger å innføre slike forbud mener vi at inntektene fra et 17.mai-arrangement fortsatt må kunne deles mellom det klassetrinnet som står ansvarlig for arrangementet og FAU. Dette prinsippet sikrer at inntektene kommer alle elevene på skolen til gode.

Andre arrangement som har lang tradisjon i Harstad-skolene og som utgjør viktige sosiale arenaer for elevene er juleball, diskotek, klassefester, og i de senere årene Halloween-feiring. Vi kan ikke se noen grunn til at slike arrangementer ikke lenger skal være tillatt, da de ikke på noen måte bryter med gratisprinsippet i skolen.

Oppsummering og konklusjon

FAU ved Medkila skole mener at revidert prosedyre ikke skiller tilstrekkelig mellom aktiviteter som er en del av grunnskoleopplæringen og andre aktiviteter. Etter vår oppfatning har noen av forbudene heller ikke tilstrekkelig hjemmel i opplæringsloven. Dette gjelder:

- Forbud mot klasseturer som ikke foregår i skoletiden og som ikke er en del av grunnskoleopplæringen.
- Forbud mot klassekasser (under forbeholdene som departementet anfører).
- Forbud mot arrangementer for elever/foresatte med salg og/eller inngangspenger (når arrangementet ikke er en del av grunnskoleopplæringen).

Aktive foreldre er en del av pulsen til skolen. Å vanskeliggjøre arrangementer i foreldreregi er med på å redusere engasjement/initiativ fra foreldre. Dette vil etter vår mening medføre at tilbudet til barna våre forringes, og at de vil gå glipp av andre, viktige arenaer for sosialisering og mestring.

Harstad, 29.januar 2019

På vegne av FAU Medkila skole

Carl-Henrik Siebke

Leder FAU

Kristin Soltun Enoksen

FAU-representant 6B